

China ontsluiten

Iedere plant heeft een naam: een geslachtsnaam, een soortaan- duiding en soms een subspecies of variëteit. Klinkt logisch. Waar komt een naam vandaan? Wie beschrijft planten of hebben dat gedaan? Hoe vindt de registratie of beschrijving plaats? Zijn er spelregels om een geslacht of soort te beschrijven? Kan ik een geslacht of soort naar iemand vernoemen? Dit jaar staan in De Wereldbol plantennamen en hun naamgevers centraal.

Buddleja davidii werd ontdekt door pater Armand David

Tekst en foto: Peter Knippels

Bladerend door de boeken over de geschiedenis van de botanie en het verzamelen van planten, is China tot in de 19e eeuw een blinde vlek. Het Chinese keizerrijk weet tot die tijd buitenlanders buiten de deur te houden. De naam van de Franse pater Armand David (1826-1900) zal niet direct leiden tot herkenning. Vooral zijn ontdekkingen op zoölogisch gebied hebben hem beroemd gemaakt: de reuzenpanda en het naar hem vernoemde Pater-Davidshert. David gaat na de lagere school naar het klein seminarie. Op school toont hij grote belangstelling voor natuurwetenschappen. Toch besluit hij aan het einde van de opleiding missionaris te worden. In 1848 treedt hij toe tot de Congregatie van de Missie. In 1862 wordt hij tot priester gewijd. Na zijn toetreden tot deze congregatie blijft hij zich interesseren in met name botanie, zoölogie en

natuurlijke historie en verwerft hij bekendheid in de wetenschappelijke wereld in Frankrijk en Italië. Op zijn eigen verzoek wordt hij in 1862 uitgezonden naar China. Zijn werkplek zal het moederhuis, het Peitang, in Beijing zijn. Al voor zijn vertrek neemt hij zich voor een natuurhistorisch museum in Beijing op te richten. Hij start direct in de omgeving van Peking met het zoeken van materiaal voor zijn museum. Al in het jaar dat hij arriveert in China maakt hij zijn eerste reis: naar het noorden richting de Chinese Muur, in het teken staand van flora en fauna. De tweede reis vindt plaats in 1863 en duurt vijf maanden, met als doel het in het noordoosten gelegen Chengde.

MANDARIJN

David houdt contact met het Nationale Instituut en de Franse Academie voor Wetenschappen, beide in Parijs, en hij stuurt regelmatig materiaal naar deze instellingen. Bij

leven is David al een autoriteit op zoölogisch en botanisch terrein en heeft hij contact met wetenschappers all over the world. De heren wetenschappers in Frankrijk zijn enthousiast over wat David naar hen opstuurt: uiteenlopend van opgezette reptielen, levende planten, plantenzaden tot mineralen. Op verzoek van de Franse overheid wordt David vanaf 1864 vrijgesteld van zijn missionaris taken zodat hij zich volledig kan inzetten voor het ontdekken van de Chinese natuur. Pater David reist door grote delen van China, tot de Mekong-rivier in het westen en de grens met Nepal en de Gobi woestijn in het noorden. David interesseert zich ook voor de bevolking en hun gewoonten. Hij beheerst het Mandarijn en kan dus zelf met de lokale mensen communiceren. Terugkomend van zijn tweede reis eind 1869, is hij geestelijk en fysiek uitgeput en ziek. Daarnaast blijkt bij aankomst zijn missiepost in Tientsin te zijn verwoest en collega-missionarissen en zusters zijn vermoord. Hij besluit hierop in 1870 terug te gaan naar Frankrijk. Uitgerust en aangesterkt gaat David in 1872 terug naar China, waar hij verschillende kortere reizen en één lange reis, zijn derde, door het land maakt. De oogst van de drie reizen: meer dan 1.750 planten verzameld, waaronder zo'n 11 nieuwe geslachten en meer dan 250 nieuwe soorten.

LAATSTE REIS

Na deze derde reis is de gezondheid van David slecht en hij besluit in 1874 naar Frankrijk terug te keren. Hij komt tot de conclusie dat het verzamelen van planten niet meer is wat het was, het is nu een academische activiteit geworden. Hij betreurt dit. Dit is de laatste keer dat hij in China is geweest. Tijdens zijn reizen heeft David meer dan 15.000 kilometer afgelegd, grotendeels te voet. David leidt een bescheiden leven zonder luxe. Na twee keer de Légion d'honneur onderscheiding te hebben geweigerd, krijgt hij de onderscheiding zonder vragen overhandigd van de Franse regering. Na zijn dood in 1900 blijkt de onderscheiding onaangeroerd in zijn doos te zitten: nooit gedragen. Pater Armand David: een bescheiden man, die zich de eerste plantenverzamelaar in het Verre Oosten mag noemen en die in totaal meer dan 50 Rhododendron-soorten en 40 Primula-achtigen heeft ontdekt. Davids bijdragen op botanisch terrein leven voort in enkele door hem ontdekte planten, onder meer *Buddleja davidii*, *Rhododendron davidii* en *Davidia involucrata*. Is David de enige die planten verzamelt in China? Nee, er zijn er meer, zoals de Franse paters Jean Marie Delavay (1834-1895) en Paul Guillaume Farges (1844-1912) en de Schot Augustine Henry (1857-1930).